

თუკმა პირადია, არ ეცინებოდეს
და „საქართველო“ არ დაე-
კვინათ, მაგრამ თქვენი ად-
რესი გავიგეთ და გვუხარბით.

საქართველო

ქართულ სოციალისტ-დემოკრატიულ საზოგადოებრივ პარტიის ორგანო.

წლიური ფასი : 5 მან. თითო ნომერი : 25 კაპ.

№ 7 (19)

წელიწადი მთლიანად

პარიზი, 30 ნოემბერი 1904 წ.

№ 7 (19)

რედაქციისა და ადმინისტრაციის ადრესი :
51, rue Saint-Sauveur, PARIS.

გალკე ნომრები იხყიდება :
SOCIÉTÉ NOUVELLE de LIBRAIRIE & d'ÉDITION.
17, rue Cujas. PARIS (V^e).

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

ერთბათა წარმომადგენლების კონგრესი და კონსტიტუციონალური მოძრაობა რუსეთში. — რედაქტორმა თუ რედაქტორმა? ამსტერდამის კონგრესის გამო (დასასრული). ჯერში გაწვევა საქართველოში (წერილი ტფილისიდან). სინდიკალიზმი (ახალი მიმართულება მუშათა მოძრაობაში) ე. დრევიანისა.

იკრებათა წარმომადგენლების კონგრესი
და
კონსტიტუციონალური მოძრაობა რუსეთში

მთავრად 6 ნომერს ერთბათა წარმომადგენლები უნდა შეკრებილიყვნენ არალეგალურად და შეემუშაებინათ ის კითხვები, რომელთაც უნდა შეჰქონებოდნენ ერთბათა მოძრაობის სესიების დროს. უცნაურად წარმომადგენელთა მანისტრ სვიატოლკოვსკისგან წინადადება ძღვენიდათ — ოფიციალურად შეიკრიბებით პეტერბურგში. ერთბათა წარმომადგენლებმა შეატყობინეს მინისტრს, რომ თუ შევიკრიბებთ ოფიციალურად, იცოდეთ, ჩვენს შეკრებას დიდ პოლიტიკურ მნიშვნელობას მივსცემთ და უეჭველად აწარსებულ წესწებობების ძირითადის შეცვლის შესახებ გვექნება მსჯელობა. მინისტრმა ნება მაინც დაართო. მაგრამ პრეზიდენტისგან ნიკოლოზ მე-II წარუდგინა ვრცელი მოხსენება და უმტკივნეობა, რომ ან უნდა აღუკრძალათ მინისტრის მიხი პოლიტიკა და არ მისცეთ ნება მიიწვიოს ერთბათა წარმომადგენელთა კონგრესი, ან და ესლავე უნდა შეუდგეთ არსებულ წესწებობების რადიკალურად შეცვლის საქმესად.

გაიმარჯვა პრეზიდენტისგან აზრმა და კონგრესი აღკრძალეს. მაგრამ ერთბათა წარმომადგენლები ამ აღკრძალვას არ დაემორჩილნენ და მაინც შეიკრიბნენ კერძოდ 6 ნომერს პეტერბურგში. მთავრობამ იცოდა მათი შესაკრებელი ადგილები, მაგრამ მათს წინააღმდეგ ზომები არ მიუღია; ის კი არა, კონგრესისთვის სამინისტროს სახელზე გამოგზავნილ კლ-

რესპონდენციას თავაზიანად უგზავნიდნენ დანიშნულებისამებრ.

კონგრესმა შემდეგი რეზოლუცია გამოიტანა :

ერთბათა წარმომადგენლების კერძოდ ბჭობამ, რომელიც გამართული იყო პეტერბურგში 1904 წ. 6, 7 და 8 ნომერს, განიხილა-რა საკითხი იმ საზოგადო პირობათა შესახებ, რომელნიც აუცილებლად საჭიროდნი არიან ჩვენის საზოგადოებრივის და სახელმწიფო ცხოვრების წესიერად მოძღვრებისა და განვითარებისათვის, შემდეგი დაასკვნა .

1) ჩვენში არსებულ სახელმწიფო წესწებობების უკუღმართობა, რომელმაც განსაკუთრებულად სიძლიერით იჩინა თავი ოთხმოცდაათი წლების შემდეგ, გამოისახება იმაში, რომ საზოგადოება და მთავრობა ერთმანერთს სრულიად დამორღნენ, მათს შორის უნდობლობა გაშეფდა, იმ დროს, როდესაც მათს შორის ნდობა აუცილებლად საჭიროდ.

2) მთავრობის მხრივ საზოგადოებასთან დამოკიდებულებას მუდამ საფუძვლად ვდებ მიში საზოგადოებრივ თვითმკქმეობის განვითარებისა და მუდმივი მისწრაფება რედაქტორს საზოგადოებას არ მიაღებინოს მოწაწილეობა სახელმწიფო საქმეთა მართვაში.

ახეთ საძირკველზე დამყარებული მთავრობა მუდამ იმის ცდაში იყო, რომ სახტიკი ადმინისტრაციული ცენტრალიზაცია გაეტარებინა ყველა ადგილობრივ დაწესებულებებში და მხრუხველობა გაეწია საზოგადოებრივ ცხოვრების ყველა მხრეებისათვის. საზოგადოებასთან განწყობილება მთავრობას ესმდოდა მხოლოდ იმე, რომ საზოგადოებრივ დაწესებულებათა მკქმეობა შეეთანხმებინა მთავრობის მიხსენებათ.

3) ბურჟუატიული წესწებობა ერთმანერთს ავალკვევებს უმადლეს უფლებით აღჭურვილს და მცხოვრებთ, და მით ქმნის ნიადაგს ადმინისტრაციულ თვითნებობის და პირად განწყობილების გასავითარებლად. ამგვარი წესწებობა უკარგავს საზოგადოებას რწმენას იმისას, რომ კანონიერნი უფლებათა მცხოვრებთა პარტიკულურ იქნებიან, და ამასთანავე ძირს უთხრის მთავრობის მიმართ საზოგადოების ნდობას.

4) წესიერი მიმდინარეობა და განვითარება სახელმწიფო და საზოგადო ცხოვრებისა შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როდესაც საზოგადოებისა და მთავრობის შორის ცოცხალი და მჭიდროდ ურთიერთობაა გაშეფებული.

5) ადმინისტრაციულ თვითნებობის ასაცილებლად საჭიროდა შემდეგა და თან და თან გატარება ცხოვრებაში პიროვნებისა და კერძოდ საფოტების სელმეუხსნელობის პრინციპისა. დამლუჯივებელ სასამართლოს დადგენილების გატარე არავისი უფლება არ უნდა იქმნას შესუდული. შემადინმხელ მინისის მისაღწევად კიდევ საჭიროდა დამკვიდრდეს ისეთი წესწებობა მთავრობათა სამოქალაქო და სისხლის სამართლის წესით პასუხისგებაში მისაგებად, როდესაც ისინი კანონს დაარღვევენ, რომელსაც შეეძლოს უსრუველმყოფი პრაქტიკული განხორციელება მმართველობაში კანონიერების პრინციპისა.

6) საღისის გონებრივ ძალთა საკვებით განვითარებისა, საზოგადოების მოთხვანილებათა საკვებით გამოამკარავებისა და საზოგადოებრივ აზრის დაუბრკოლებლად გამოფიქსიანთვის აუცილებლად საჭიროდა მეტვითისა და ზეპირ სიტყვის უსრუველყოფა და აგრეთვე გრებათა და კავშირთა თავისუფლება.

7) რუსეთის იმპერიის ყველა მოქალაქეთ თანასწორი, სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებანი უნდა მიენიჭებოდეს.

8) სასოფლოეობრივი თვითმმართველობა უპირველესი პირობაა ქვეყნის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ განვითარების წესიერად და წარმატებით განვითარებისათვის. რადგანაც რუსეთის მსოფლიოში დიდი უმრავლესობას ეკუთვნის მკაცრად შეადგენს. ეს უკანასკნელი უნდა იქმნას ჩაყენებული ისეთ პირობებში, რომელიც ხელს უწყობდეს მის თვითმმართველობის და ენერჯის განვითარებას და განვითარებას; ხოლო ამას მივალწევთ მხოლოდ მაშინ, როცა გლეხის თანამედროვე უფლებანი და დამატებითი მდგომარეობა მიზიანად იქნება შეცვლილი, ამისთვის საჭიროა: ა) გლეხთა პირდაპირი უფლებანი გავლენისაზე და სხვა წოდებთა უფლებანი; ბ) სოფლის მსოფლიოში განთავსების უფლებანი უნდა იქმნენ ადმინისტრაციულ მსოფლიოებისაგან, როგორც კერძო განვითარებაში, აგრეთვე სასოფლოეობრივი და უმრავლესობის უფლებანი გლეხი განვითარების სამართლის მხრივ.

9) საერთოდ და საქალაქო დაწესებულებანი, რომლებშიაგ მოთავსებულია უმეტესად ადგილობრივი საზოგადოებრივი ცხოვრება, ისეთ პირობებში უნდა იყვნენ ჩაყენებული, რომ წარმატებით შეძლოდეს დაახლოვდეს ის მოვალეობანი, წესიერად და ფართოდ დაყენებულ ადგილობრივ თვითმმართველობის ორგანოებს რომ ასწავან თან; ამისათვის საჭიროა: ა) რომ საერთოდ წარმომადგენლობა დაფუძნებული იყოს არაწოდებრივ ნიადაგზე და რომ საერთოდ და საქალაქო თვითმმართველობაში, რომდენადაც ეს შესაძლებელია, მონაწილეობა ღებულდნენ ყველა ადგილობრივი განვითარება; ბ) რომ საერთოდ დაწესებულებანი დაუახლოვდნენ მსოფლიოება და ამ მიზნით შექმნან ისეთი საერთოდ ერთეული (мелк. земск. единица), რომ მისი ორგანიზაცია ხელს უწყობდეს ამ საერთოდ დაწესებულებათა თვითმმართველობის განვითარებას; გ) რომ საერთოდ და სამოქალაქო დაწესებულებათა გავლენა გავრცელებულ იყოს ყველა ადგილობრივ მოსახლეობათა და საჭიროებებზე და დ) რომ დაარსებულ დაწესებულებათ მიენიჭებინათ საჭირო სიმტკიცე და თვითმმართველობა; ხოლო ამ შემთხვევაში შეიძლება მათის მოქმედების წესიერად განვითარება და საზოგადოდ და სასოფლოეობრივ დაწესებულებათა მდრის საჭიროდ ურთიერთობის დამყარება.

ადგილობრივი თვითმმართველობა უნდა მიენიჭოს რუსეთის იმპერიის ყველა ნაწილებს.

10) მაგრამ სასოფლოეობრივ და საზოგადოებრივ მდრის მჭიდროდ და ცხოველ დაძოვრებულები და ურთიერთობის შექმნისა და განმტკიცებისათვის შემადგენი მდრის პრინციპთა საფუძველზე და ამასთანავე სასოფლოეობრივ და საზოგადოებრივ ცხოვრების წესიერად განვითარებისათვის აუცილებლად საჭიროა წესიერი მონაწილეობა სასოფლოეობრივ წარმომადგენლობისა, როგორც საარჩევნო უფლებებზე და დამატებულ ერთგვარ ინსტიტუტისა, განდრმდებლობათა შემუშავებაში, სასოფლოეობრივ ბუჯეტის შექმნაში და ადმინისტრაციის მიერ განდრმების-და მხედვით მოქმედების კონტროლი. (ამ აზრს მიემხრო 71 დამსწრე კონგრესისა, ხოლო წინააღმდეგი იყო — 27).

(უმცირესობა ეთანხმება ამ მუხლს სიტყვა „წესიერი მონაწილეობა სასოფლოეობრივ წარმომადგენლობისა“-მდე).

11) რადგანაც დღეს რუსეთი, როგორც შიგნით, ისე გარედ, დიდმნიშვნელოვან და მეტად გასაჭირ მდგომარეობაშია, ვერძე სჭირა იმედოვნება, რომ უმადლოდ მთავრობა მოუხმდეს ხალხის თავისუფლად არჩეულ წარმომადგენლებს და მათის დახმარებით გამოიყვანს ხვეწს სამშობლოდ სასოფლოეობრივ განვითარების ასახლ გზაზე, რომელსაც საფუძველად დაედება დამყარება განდრმეობრივ წესიერებისა და ურთიერთობისა სასოფლოეობრივ უფლებებისა და ხალხის მდრის.

ამ კონგრესს მხარი მისცა მთელმა ლიბერალურმა რუსეთმა: უნივერსიტეტებმა, ქალაქის თვითმმართველობებმა; ვეჟილთა და ინჟინერთა კონგრესებმა კონგრესს გასხნის წინ მიმართეს თავიანთის რეზოლუციებით და ამ რეზოლუციებში აშკარად გაატარეს აზრი კონსტიტუციის აუცილებლობისა და საჭიროებისა.

გათავდა კონგრესი და დაბრუნდნენ ერობათა წარმომადგენლები თავ-თავიანთ გუბერნიებში თუ არა, მათს პატივსაცემლად ნადიმები ნადიმებს მიჰყვა. ეს ნადიმები ნამდვილ მიტინგების სახეს იღებდნენ

ამკარად ჰეიგნავდნენ და ჰეიგნავდნენ არსებულ წეს-წყობილებას და უკეთეს მომავალზე ლაპარაკობდნენ. უნივერსიტეტებსა და სხვა უმადლოდ სასოფლოეობრივ სტუდენტობა მართავდა კრებებს კრებებზე და გამოჰქინდა რეზოლუციები, სადაც განმარტებული იყო საჭიროება საყოველთაოდ, პირდაპირ, თანასწორ და ფართულ საარჩევნო უფლებასზე დამყარებულ დემოკრატიულ რეჟიმისა. ბევრგან გაიმართა ნამდვილი საჯარო მიტინგები, რომლისათვისაც ხარვეზობდნენ რომელიმე სასოფლოეობრივ ნებადართულ კრებებით, ესწრებოდნენ მრავლად და დამსწრე საზოგადოება მსჯელობაშიაც კი ერეოდა; ჰეიგნავდნენ თანამედროვე წესიერებისა და აღნიშნავდნენ დემოკრატიულ კონსტიტუციის საჭიროებას.

მთელი რუსეთი მოუთმენლად მოულოდდა ნ-ს დეკემბერს, ამ დღეს უნდა გამოცხადებულყო უმადლოდ მანიფესტი. მაგრამ, როგორც მოგეხსენებათ, ეს მანიფესტი არ გამოხლდა. იმპერატორმა გადაწყვიტა ჯერ-ჯერობით რუსეთში არაფართო რეფორმები არ შემოიღოს. მთავრობამ დაუგზავნა გუბერნატორებს ცირკულიარები, რომ აღუკრძალდნენ ერობებს დამომავალ ხეხის დროს თანამედროვე რეჟიმის შესახებ მსჯელობა არ იქნებინათ. ერობათა თავმჯდომარენი იქნებიან პასუხისმგებელნი ამ ბრძანების აღსრულებლობისათვის. ამასთანავე ბოლივიან და ეანდარმერთას ერბანა ენერჯიულად იმდებოდნენ მიტინგებისა და ფანიფესტიაციების წინააღმდეგ.

ახე დახრულდა ხანა მთავრობისა და ლიბერალთა მდრის მოლაპარაკებისა. ახლა სიტყვა ეკუთვნისთ რეგოლუციონერებს.

P. S. — ეს წერილი უკვე აწყობილი იყო, რომ ფრანკულ გაზეთებმა გამოაქვეყნეს უმადლოდ რესკრიპტი ხენატის მიმართ. მას შემდეგ ნდმერში შევეხებით.

ა ზ ო რ კ მ ა თ უ ა ზ ო ლ უ ტ ი ა ?

ამსტერდამის კონგრესის გამდ.

(დასასრული *)

მართლაც, რას უსაყვადურებენ მართლმდრწმუნე მარქსისტები რეფორმისტებს? იმას, რომ რეფორმისტები პარლამენტში ბურჟუაზულ პარტიებს ეკავშირებიან და ამ საჭიროდ კლასთა ბრძოლის ნაცვლად კლასთა თანამშრომლობის პრინციპს ადირებენ. ეს სრული ჭეშმარიტებაა. მაგრამ განა ამასვე არა ხნადიან « რეგოლუციონერები »? კაუცი ამბობს: « პარლამენტარულ ბრძოლის დროს ამა თუ იმ კანონის განსახდრციელებლად ხშირად მეტი განსხვავება და წინააღმდეგობაა ლიბერალებსა და ბურჟუაზიის სხვა პარტიათა მდრის, ვიდრე ლიბერალებსა და სოციალისტებს მდრის. ამ შემთხვევაში « სოციალისტებმა ლიბერალებთან ხელი-ხელ ჩაკი-« დულნი უნდა იარდნ » (1). ახე რომ სრულიად გაუგებარია, რას უსაყვადურებენ მარქსისტები რეფორმისტებს? დრთივენი ერთიანად დალატობენ კლასთა ბრძოლის პრინციპს. რაკი რეგოლუციონერი პარლამენტის ხვარმეღში ჯდება და თანახმაა სხვა დრატციებთან ერთად განდრმების შემუშავებაში მონაწილეობა მიიღოს, რაც უნდა წინააღმდეგი იყოს იგი პარლამენტში მყოფ ყველა ბურჟუაზულ პარტიებისა

* იხ. „საქართველო“ № 6 (18).
(1) Социальная революция гл. 83.

და რაც უნდა ბრტყეხტი გამომცხადოს ამა თუ იმ კანონის გამტქვეყნების კამტ, იგი რევტლუციონერი უკვე ღალატების თავის ბრინციბებს და პარლამენტში შესვლისთანავე კომპრომისის ბადეში ესვვკა. საქმე ის არის, რომ კანონების შექმნაში პასუხისმკებელია მთელი პარლამენტი. განსახვტრულ კანონის მტწინააღმდეგეც იგივე პასუხისმკებლობა მიუძღვის ამ კანონის შექმნისა და გამტქვეყნების საქმეში, რა პასუხისგებაც მის მტმტრესა აქვს. კანონის მტწინააღმდეგე დებუტატი ისე უნდა დაეძტრჩილოს მას, ტვტტრც მისი მტმტრე ემტრჩილება. ეს იმიტომ, რომ კანონი არის პარლამენტის მტქმედების აქტი, იმ პარლამენტისა, რომლის არსებობას იტყნარებს « რევტლუციონერი ». ასე ტომ, მამინაც კი, რდევსაც სტციალისტურ დებუტატებს პარლამენტში მსტლდდ ტმწინების სახიათი აქვს, მამინაც კი ღალატტბენ ისინი კლასთა ბრმტლის ბრინციბებს, რადგან ბურჟუაზულ დაწესებულების მიერ გამტქვეყნებულ ანტი-სტციალურ კანონებს ემტრჩილებიან ტვტტრც დებუტატები, ისე ლეგალისტები.

მაგრამ, მაგარი ის განლავს, სტციალისტური დებუტატი მარტლ ტმწინციურ მტქმედებას არ სჯტრდება, პარლამენტში. ან ტვტტრც უნდა დასჯტრდეს, რდევსაც ს.-დემტკრატის მინიშტმის ბრტვრამა ადვილად განსტრციელდება თვტი ბურჟუაზულ პარლამენტის საშუალტობითაც. და რაკი იგი მტწინააღმდეგეობა განსტრციელდს თავისი ბრტვრამა, ამ შემტხვევაში აუცილებლივ უნდა დაგკავშირდს ტრტებით მაინც ბურჟუაზულ პარტიების იმ ტრატციას, რდმელიც თანაუტრმტდს მის ბრტვრამას. პარლამენტარული მტქმედება იმ სახიათისაა, რომ ყვტელიყერი დამტკიდებულია პარტიათა დაკავშირებაზე. არც ერთი პოლიტიკური პარტია, რაც გინდ მლიერი იყდს იგი, თავის საკუთარის ტალ-ტონით, სხვა პარტიების დაუხმარებლივ, ვერ გაიყვანს ვერც ერთ კანონს. იგი იძულებულია ამისათვის უმრავლესობა შექმნას. და ასედაც წდება სტლმე ყვტელთვის, რდევსაც კანონის შექმნა ჰსურთ. და სტციალ-დემტკრატი დებუტატებიც ყვტელთვის და ყვტლა პარლამენტებში ვკავშირებოტრენ სტლმე არასტციალისტურ დებუტატებს უმრავლესობის შექმნისათვის და ყვტელთვის და ყვტლგან ამ შეკავშირებით ღალატტბენ ისინი კლასთა ბრმტლის ბრინციბებს.

მართალია, « რევტლუციონერები » ამბტბენ, ჩვენ წინააღმდეგნი არა ვართ « შეკავშირებისა », მსტლდდ იგი შეკავშირება უნდა იყდს ტრტებითი და არა მუდმივი. « მაგრამ საქმე ის არის, — ამბტბს ტნტბილი ტრანვი რადიკალი, მ. ა. მტყანი (Maujan) :

მწელია განსახვტრა იმისი, თუ სად უნდა თავდებდეს ტრტებითი შეკავშირება რადიკალტბთან ! ყტრესს აქვს უფლება სტქვას, — ჩემი კავშირი უმრავლესობასთან (ბტლტთან) ტრტებითია, სტლლ ამკვარივე უფლება აქვს გვდს, რდევსაც იგი ამტკიცებს, რამე ფვი კავშირი მუდმივიად. არ არის განსახვტრული, თუ რა არის ტრტებითი... არიან რევტლუციონერები, რომელნიც პარლამენტში არ შედიან, ტცილტბენ კალმის, სიტყვის და ხანდიკატების საშუალტობით გაატრტყლენ თავიანთი აზრები. მაგრამ რაკი პარლამენტში მტდიან, შეთანხმებისათვის მტდიან — c'est pour parlementer. აქ იტალება მტრითადი კომპრომისი. არიან ანტრაპარლამენტარული კომპრომისები და ყტრესის ტიბის პარლამენტარული სტციალისტები. მაგრამ ჩვენ ვერ გავკვირა ტნაირად უნდა არსებებდეს შესამე პარტია, რდმელსაც ტრსავც სიტყმასზე ჰსურს ჯდტმა. რა გვდი სტლტრდ ამისთანაა. დიდი სულტრმტლბაა საჭირო, ტომ მტციწნარდთ იგი. ერთსა და იმავე ტრტს შეუძლებელია იყდთ პარლამენტორი და რევტლუციონერი. გვდისტების (მარტხისტების) წინ დილტმა,

მათ უნდა ამტარჩიონ ან ტრტბუნა (პარლამენტი), ან ბარიკადა (რევტლუცია), თუ სწადიათ სტრიტულ რევტლუციონერების სახელი მტხვეტრ » (1).

ამკვარი ღლდვიც ულმტბელი მტონტვნილებანი. მაგრამ ღლდვიკასაც ტომ ყტრადტება არ მიკატციოდთ და ფატტებსა და სინამტვილეს ტომ დავაკვირდეთ, დავრწმუნდებოთ, რომ გვრედ წოდებული « სარევტლუციო » ტრატცია სტციალ-დემტკრატისთა თავის ბრატტიკულ მტქმედებაში არაფრით განიტრევა « რეტტრმისტებისაგან ». და ეს განსაკუთრებით მართალია გერმანულ მარტხისტების შესახებ. იმ მარტხისტებისა, რდმელნიც წამდაუწემ სარევტლუციო ტრანხებს ისტრიან, სტლლ თავიანთის მტქმედებით კი რევტლუციას აფტრხებენ. მტრს ტომ არ წავიდეთ, მტვიტრეთ საერთო გაფიცვის კითხვა, რდმლის წინააღმდეგ გაილამტრნენ გერმანული ს.-დემტკრატები. სხვა მტბირდაბირენიც ჰყავდა ამსტრტრამის კანტრესზე საერთო გაფიცვის კითხვას, მაგრამ ისე მტრულად არავინ მიჰკებებია სარევტლუციო სამუალების აღიარებას, რვტტრც ტრთლდტკსალური მარტხისტები. « რევტლუციონერთა » ხმის უმეტესობით უარყვტილ იქმნა საერთო გაფიცვის ბრინციბი.

საყტრადტებოა, ტომ თითქმის ამავე ტრტს ბრტყეში (Bruges) სატრანგეთის სინდიკატებს, მტრმის კანტვტარაციას, თავისი კანტრესი ჰქტნდათ მტწვეული და ამ კანტრესზე მუშათა ტრგანიზაციებმა (900,000 მუშის წარმტმადგენლებმა) ხმის უმეტესობით გადასწყვიტეს : დღეიდამ 1906 წლის მაისამდე განსაკუთრებულმა კომიტეტებმა ბრტვაგანდა უნდა გასწიონ საერთო გაფიცვის ტრგანიზაციისათვის ; ამ მტწინსათვის საჭირო ტულიც უნდა იყდს გადადებული. საერთო გაფიცვას მტწინად 8 საათის სამუშაო ტდის შემტლება ექმნება. მუშათა სინდიკატებს არა ჰსურთ ღლდინი იმ ტრტმდე, რდევსაც 8 საათიანი სამუშაო დღე პარლამენტის მიერ იქმნება აღიარებული. მათ ჰსურთ დაუყვტვნილივ იმტქმედენ საერთო გაფიცვის ტრგანიზაციის სამუალტობით კაბიტალისტებისე და ესლავე შეამტკლებინონ სამუშაო დღე.

ამ სახიათის მტქმედება ჩვეულებრივია სარევტლუციო სინდიკალისტისა. მათის ენერგიულის ბრტყესტის წყალტობით მარშმან მტბაბს პარტისში გვრედ წოდებული « ადვილების მმტვნილი ბიურტები », კერმდ პირების მიერ დაწესებულნი, რდმელნიც მუშათა ექსპლუატაციის ბიურტებად გადაიტკნენ. ამ ექსპლუატაციის ბუდტებს სინდიკატებმა « პირდაპირის მტქმედებით » მტულეს ბტლ. პარლამენტი იძულებული იყდ ბიურტების დასახურდავად კანონი გამტყვა, რადგან საჭირო იყდ აღმტფოტებულ ხალხის დამტმმსინება.

ს.-დემტკრატის ამკვარი მტქმედება არ მტხწონს ; არამც თუ არ მტხწონს, წინააღმდეგეიგაა ხალხის ტალად მტქმედებისა ; სატრგანიზაციო ტისციბტინას არტვვსტ. მაგრამ ეს კიდევ არაფერი. ამსტრტრამის კანტრესის შემტვე გერმანულ ს.-დემტკრატიათ თავისი ნაციონალური კანტრესი მტცივია. ამ კანტრესზე ბებელის და კაუტცის მტათურტობით « სარევტლუციო » ელემენტებს მტტი გავლენა და ხმის უმეტესობა ჰქტნდა, ვიდრე « რეტტრმისტებს ». და აი ამ « რევტლუციონერებმა » ამ სახით ისახელეს თავი კანტრესზე.

(1) Le Radical.

კონგრესს ბასუსს აღმკვეთნი სოციალ-დემოკრატი დეპუტატები რეისსტავში მოქმედების შესახებ. გერმანიას ამჟამად აფრიკაში ცხარე შეტაკება აქვს პარტარა «ველურ» ხალხთან, ჰერეროებთან. ბიულეუმ რეისსტავს კრედიტი სთხოვა ამ ექსპედიციის გასამდლოად. როგა კენჭისყრასუ მიდგა საქმე, სოციალ-დემოკრატიულმა დეპუტატებმა თავიანთ მხრივ კენჭი არ უყარეს ამ კითხვას. კრედიტის წინააღმდეგ რომ გვეყარა კენჭი, — მოახსენა კონგრესს ლედეურმა, — « ყველას ეგონებოდა, ვითომ სოციალ-დემოკრატებს ჰხურთ გერმანიულ მოქალაქეთა ამოწვევტა ჰერეროებების მიერ ». ბებელი ისე მსურვალედ ამართლებდა დეპუტატების მოქმედებას ამ კითხვის გადაწყვეტის დროს, რომ კონგრესსუ « ნაციონალ-დემოკრატის » სახელიც კი მოიპოვა (1). მეორე საგანი უფრო საყურადღებოა. ლიბკნეხტმა (შვილმა უკვე გადაგვალეულ ცნობილ ს.-დემოკრატისამ) წინადადება შეიტანა კონგრესსუ, საჭიროა ანტიმილიტარული პრობაგანდა მოვასდინოთ ყაზარმებში ჯარისკაცებს შორის, ავუსხნათ, რომ ხალდათებმა აფიცრების ბრძანებით თავიანთ ძაძებსა და ძმებს არ უნდა ესროლდნ ხელმე თდებოდა. ეს წინადადება რევოლუციონერებმა უარ-ჰყვეს. « ძნელი საქმა, ძნელია ფხიხლოგიურად » და განიხილეს მხლოდ ამათუ იმ მოქმედების სარგებლობა (2).

მაგრამ ამ ფაქტებსაც დავანებოთ თავი, ფაქტებს, რომელნიც გვიჩვენებენ არასარეკლუციო სახიათს სოც.-დემოკრატის « სარეკლუციო » ფრაქციისას. ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ იგი ფრაქცია სიტყვა « რეკლუციას » ფრაზის მასალად ხმარებს მხლოდ და არავითარ მნიშვნელობას და შინაარსს არ ამლევს მას. გადამალეთ ორთდოქსალურ მარქსიზმის თანამედროვე თსულებში. დააკვრდით, რას ამბობს მარქსიზმის თეორეტიკოსი კარლ კაუცი თავისს « სოციალურ რეკლუციასში » და დაწმუნდებით, რომ ს.-დემოკრატია კაუტის რეკლუციას, გარკვეულ და ყველასათვის გასაკემ რეკლუციის მცნებას ხიბნულითა ჰიფენს.

კაუცი აყენებს კითხვას : რანიორად უნდა მოხდეს სოციალური რეკლუცია ? ჩვენ უკვე ვიცით, რომ « რეფორმისტების » პოლიტიკას კაუცი არ იწყნარებს. მართლაც იგი შესაწყნარებელი არ არის, რადგან რეფორმისტებმა სრულიად უარ-ჰყვეს ტრადიციები სარეკლუციო სოციალიზმისა. და აი თქვენ ამ პრინციპების აღიარებას მთელი კაუციისაგან. მაგრამ თქვენი მდლოდინი გაცრუებული რეია. მოიხმინეთ, რას ბრძანებს « სარეკლუციო » სოც.-დემოკრატთა წინამძლოლი : ზოგსა ჰგონია, რეკლუცია უნდა მოხდეს ხალხის შეიარაღებულ აჯანყების საშუალებით, ზოგი ჰიფიქტობს, რეკლუციას გამოიწვევს სახელმწიფოს ფინანსიური დასუსტება ; ზოგი რეკლუციას ომისგან მოელის ; ზოგიც საერთო გაფიცვას უყურებს, როგორც სოციალიზმის განმარცხებელეულ იარაღსად. ხლოდ კაუციის აწრით არც ერთი აქ ჩამოთვლილი საშუალება, არც ცალკე, არც საერთოდ აღებული, სოციალურ რეკლუციას ვერ მოახდენს.

« არავითარი საბუთი არა გვაქვს ვიფიქტოთ, რომ

« შეიარაღებულ აჯანყებას, ბანიკადებზე ბმობა « ლას და სხვა ამგვარ სამხედრო სახიათის ეპისოდებს ჩვენს დროში რაიმე გადაჭრილი მნიშვნელობა « ჰქონდეს რეკლუციისთვის » (1). — ეს ისეთი ამკარტეპმარტიებნაა კაუციის თვალში, რომ ამის შესახებ ბევრი ლაპარაკიც არა ღირსდ. « მაგრამ როგორც « შეიარაღებულ აჯანყება ვერ დაამხობს აწინდელ « წესწყობილებას, — განაგრძობს კაუცი, — ისე არც « ფინანსიურ გაჭირვების გამო იქმნება იგი დამხობილი » (2). ისტორიაში მაგალითები ყოფილა, რეკლუცია ზოგიერთ ქვეყნებში ომისაგან იყო გამოწვეული (საფრანგეთში 1870), « მაგრამ არავითარ « სურვილი გვაქვს, ჩვენი წინსვლა ომის მიერ იქმნეს « დაჩქარებული » (3). დარჩა საერთო გაფიცვა, მართალია, — ამბობს კაუცი, — წინად გაფიცვის მომხრე ვიყავი და ვწერდი (Neue Zeit 1890 — 91 № 50 გვ. 757) :

„ ზოგიერთ პირობებში, როდესაც საქმე უკიდურესობამდე მიდის, როდესაც მუშათა უმრავლესობა დიდმნიშვნელობან ამბებით არის აღელვებული, საერთო გაფიცვას შეუძლია პოლიტიკური დრმა ცვლილება მოახდინოს. მაგრამ ამ სიტყვებით სრულებით არა მსურს საერთო გაფიცვის პრინციპი დავიცვა ომნარად, რანიორადც იგონება ანარქისტები და საფრანგეთის სინდიკალისტები. მათის აწრით, საერთო გაფიცვამ პრელეტარიატის პოლიტიკურ ანუ პარლამენტარულ მოქმედების ადგილი უნდა დაიჭიროს და ამ სახით თანამედროვე წყობილების დამხობის საშუალებად გადაიქცეს. ეგ — სხსულებია. საერთო გაფიცვის მოხდენა ისეთი ძნელია, ისეთი ვრთხულია და ორგანიზაცია საჭიროდ, რათა ვრთხა და იმავე დროს განსაზღვრულ ქვეყანაში ყველა მუშებმა თავი დაახებონ მუშაობას, რომ ამგვარ ვრთხულობას მუშები თანამედროვე საზოგადოებაში თავიხდებში ვერ განახორციელებენ » (4).

ამრიგად როგორც სოციალ-დემოკრატს შეჭევრის, კაუცი წინააღმდეგი არ არის პოლიტიკურ ცვლილებათა მოსახდენად საერთო გაფიცვის პრინციპი აღიაროს. ხლოდ, მისის აწრით, სოციალურ ცვლილებას იგი ვერ განახორციელებს. მისეწი ? პრელეტარიატის განხეთქილება - შეუთანხმებლობაა. ხლოდ თუ საქმე მარტად ეს არის, განა ყოველი სოციალისტი მოვალე არ არის იმოქმედოს ამ შეუთანხმებლობის მოხპობისათვის და მით შესამლებოდა-ჰყოს საერთო გაფიცვის ორგანიზაცია ? მაგრამ თქვენ თუ გებადნათ ამგვარი ფიქტები, თორემ სოციალ-დემოკრატთა ამ მხრივ დამშვიდებულია. და რატომაც არ უნდა იყოს დამშვიდებული, როდესაც ჰგონია, რომ სოციალურ რეკლუციას პარლამენტი მოახდენს, ოდონდ ამ პარლამენტში ძალა პრელეტარიატის წარმომადგენელთა ხელში ჩავადრდეს. როდესაც ეს მოხდება, მაშინ და მხლოდ მაშინ დაიწყება « სოციალური რეკლუცია », კარც კანონმდებლობის საშუალებით ბურჟუაზული წესწყობილება სოციალურ წესწყობილებად იქმნება გარდაქმნილი.

« როდისმე სხვა დროს მოველაპარაკებოთ მკითხველს იმის შესახებ, თუ რა სახიათის რეკიშის დამყარება ჰხურთ სოციალ-დემოკრატებს, როდესაც პოლიტიკურ ძალას მოიპოვებენ. ვაჩვენებთ, რომ ამ მომავალ « სოციალურ რეკიშში » არც კერძო საკუთრებნაა გაუქმებული, არც საშუალო ფასი — ეს ორი საფუძველი კაპიტალისტურ რეკიშისა. ესღა კი ყვე-

(1) On lui appliqua même l'épillette plutôt dure de national-démocrate. ob. ზოდ ლუის ანგარბო F'Européen n° 148.
 (2) On a seulement montré les difficultés de l'entreprise. — les difficultés psychologiques avant tout — est examiné l'opportunité de tel ou tel mode d'action. ob. იქვე.
 (3) იქვე.
 (4) გვ. 88.
 (5) გვ. 81.

(1) Социальная революция гв. 79.
 (2) იქვე.
 (3) გვ. 88.
 (4) გვ. 81.

ლა შემდგომად დაგახვანათ შემდეგ (სარეგულაციონო სფეროში) მართლაც განხორციელდა. ამ განხორციელებაში პარლამენტალურ სფეროსტემა ჩააგდეს. მართალია, მათს შორის განხორციელება და ერთი ნაწილი პარლამენტალურ სფეროსტემაში გვიღობს «სარეგულაციონო» ტრადიციები დაიგვას, მაგრამ როგორც ვნახეთ, იგი ცდა უნაყოფო და უმნიშვნელოა. ყორვისტები დალატობენ სფეროსტემაში და კლასთა ბრძოლის პრინციპს. ხოლო ბებელისტები და გედისტები სფეროსტემაში ერთად ლევიკის მოთხოვნისდასახე დალატობენ. ყორვისტები ადარებენ — კომპრომისია ჩვენის მოქმედების იარაღი. გედისტები ჰეგელსავე კომპრომისს, ხოლო იმავე კომპრომისში არიან გამძულნი. ამას დადადებს მათი ბრაქტიკული მოქმედება და მათი თეორიული მოძღვრება.

შეიძლება გვიბახუნენ, განა წინააღმდეგობა არ არის, «საქართველო» ერთის მხრივ ეროვნულ ავტონომიის მომხრეა, ხოლო მეორეს მხრივ, სრულიად აქტრელებს საპარლამენტო რეჟიმის სარეგულაციონო? არა-ერთხელ გითქვამს «საქართველოში», რომ რუსეთში და ჩვენშია უნდა დაწესდეს დემოკრატიული წესწყობილება და ამავე დროს ამ წერილში ამ წესწყობილებას ყველა აზრს უკარგავთ. ამაზე ჩვენ ვუბახუნებთ: დიად, ეროვნულ ავტონომიის (პარლამენტის) დაწესება აუცილებელ საჭიროებად მიგვანჩია. დიად, დემოკრატიულ დაწესებულებათა შემოღება ჩვენში მიუცილებელია; დიად, ჩვენს ვახურს, რომ რუსეთი ფედერალურ რესპუბლიკად გადაკეთდეს. მაგრამ, როდესაც ამას ვამბობთ, ვიცი დაბეჯითებით, რომ ჩვენში პარლამენტალურ რეჟიმის დაწესებით მიწრაფების საგანს, ჩვენს იდეალს, სფეროსტემაში განხორციელებას ვერ მივაღწევთ. როგორც არაერთხელ გვითქვამს, დემოკრატიული რეჟიმი ხელშეწყობენიადავად გადაიქცევა სფეროსტემაში ვითვის გადაწყვეტის საქმეში, ხოლო იგი რეჟიმი ვერ განხორციელებს სფეროსტემაში.

საჭიროა, მიუცილებელია ჩვენთვის დემოკრატიულ გონსტიტუციისათვის ბრძოლა. ხოლო ამავე დროს საჭიროა გათვალისწინება და შეკრება იმ ჰემოპრობებისა, რომ ეროვნულ პარლამენტის სამუალებით ვი არ განხორციელებთ სფეროსტემაში, არამედ მშრომელ ხალხის სარეგულაციონო მოქმედებით ეროვნულ ავტონომიის ნიადაგს. ამიტომაც არის, ამსტერდამის კონგრესს, იქ აღმდულ სხვა-ბაასს ჩვენთვის გამათრთხილებელი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს. ევროპის სფეროსტემაში გაკვეთილს ამლეგს ქართველ პრელეტარიატს. მისი მოვალეობაა ისარგებლოს ამ გაკვეთილით!

ჯარში გაფრევა საქართველოში
(წერილი ტფილისიდან.)

უცხოეთის გასუთება და რუსულ სარეგულაციონო გამტყვებებში ბევრი ცნობა დაიბეჭდა ამ შემდგომად ჩაწესებულ და რუსეთისტების დემონსტრაციების შესახებ. ახეთი დემონსტრაციები მოხდა ბოლოდროთაში, მიდა-რუსეთის სხვა და სხვა ადგილს, მოლოდინისა, ებრაელთა საცხოვრებელ რაიონში და სხვაგან. მოლოდინ ჩვენის ქვეყნიდან არ დაბეჭდილა არაფერი, თუმცა აქაც საგულისხმიერად ამბები მოხდა.

თითქმის ყველგან, გურიაში, იმერეთში, სამეგრელოში, ქართლსა და ხევსურეთში მოხდა სხვა და სხვა სახის უწყობიანობა; ყველგან გაწვეულთა უმეტესობა უარს ამბობდა სამხედრო ბევრის მოხდაზე, ბევრგან სისხლიც დაიღვარა, ბევრგან მთავრობამ ვერაფრით ვერ მოახერხა ჯარისკაცთა საჭირო რიცხვის გაყვანა. ჯერ ჩვენს ქვეყანაში მობილიზაცია არ დაწყებულა და რუსეთისტები არ გაუწვევიათ. მთელი ეს უწყობიანობა ვი მხოლოდ სამხედრო ბევრის ახრულებიანობის გაწვევებშია მოახდინეს. ამიტომ ადვილია წარმოხადდებია, რა მოხდება ჩვენში, როცა მობილიზაცია გამოცხადდება და ხალხს პირდაპირ ემში გაიწყვევენ!.. უჭეს გარეშეა, რომ დიდი აჯანყება იქმნება და მთავრობას ძალიან გაუჭირდება აქედამ ემში ვისიმე გაგზავნა. ხალხში იმდენად გამტყვებულია ემის დამწყებ მთავრობისადმი სიძულვილი, რომ სარეგულაციონო პარტიებს სრულიად არა სჭირით დიდი ბრძოლაგანდა და მეტადიენობა.

სხვა და სხვა კუთხიდან ჯერ-ჯერობით შემდეგ ცნობები მივიღებთ:

გურია. გურიაში კომიტეტებმა წინაწინვე გადასწყვიტეს წელს სალდათად არ წახლდისენ და იმანდენ: «უმჯობესია, მოვკვდეთ ისე ჩვენს გურიაში, ვინემ მანჯურიაში». ეს ამბავი რომ შეიტყობათუქის სფეროსტემაში კომიტეტმა, რომლის განკარგულებაში იყო წინად მთელი გურია, დაადგინა, გურულების ამ განხორციელებისათვის ხელი შეეძალა და ყველა ადგილობრივ კომიტეტებს (გურიაში 28 კომიტეტამდე არსებობს) განკარგულება გაუგზავნა: სალდათობაზე უარი არავინ განაცხადოს, წავიდას ჯარში, იქ იმუშავოს და ბრძოლაგანდა გასწიოს სალდათობიში. თანაც დაუსტეს სფეროსტემაში უბედურება, რომელიც მათ მხოლოდდათ, თუ სალდათობაზე უარს განაცხადებდნენ; ჯარში ბრძოლაგანდას მეტის სარეგულაციონო მოტანა შეუძლია და უფრო ნაყოფიერი იქმნება. გურულები რეკავში იყვნენ; მაგრამ რადგან იქ სარეგულაციონო მიწრაფება ძალზე ფუნდოვიდებულია, უმეტესობამ უპირატესობა მისცა სხვა სარეგულაციონო პარტიების დადგენილებას და გადასწყვიტა სალდათობაზე უარი ეთქვა. არ გამოცხადდნენ სალდათობის შემდეგ სფეროსტემაში: ლანჩხუთა, ჩხსატურსა, სიდისთავსა, გურიათას და სხვაგან. შემდგომად მოლოდინ სფეროსტემაში გლეხებს გასახრუხებთანაც მოუხდათ შეტაკება, აფრიალეს წილელი დრომა, ნიკოლოზის სურათი უკუდმა დაჰკიდეს და სისხლიც დაიღვარა. ამ ყამად რამდენიმე ასი კაცი გაფრიალებულა. თფები, უკანასკნელ სისტემის ბერდახები ძლიერ ბევრს აქვს (რამდენიმე ოსტატნი თვით გურიაში აკეთებენ ამისთანა თფებს უბრალდ სახელობებში). მაინც დიდის გაფრევაბით დაემეხენ თფებს.

სამეგრელო. გურიიდან არეულობა სამეგრელოშიაც გადავიდა — და გურიის მოხარვორე სფეროსტემაში საზღვადობებში ხალხმა უარი სთქვა სალდათობაზე. მთავრობას ძალა უნდა ეხმარა, რომ ცოტა მაინც გაეყვანა.

შუთასი. 7 ნოემბერს დიდი დემონსტრაცია მოხდა ქუთაისში. გამტყვევებმა სადამც ყრილობა მოახდინეს და განაცხადეს სალდათად არ მივიღვართ, აფრიალეს წითელი დრომა და წვიმახავით წამოვიდა სხვა და სხვა ბრძოლაგანა. გამტყვევებმა ჯარმა და ბოლიცია იარაღით გაჭფანტა დემონსტრანტები; რამდენიმე კაცი დასტრეს და რამდენიმე დაატუსაღეს.

სიხსურაჲთი. გამღწვევაზე არავინ გამოცხადდა. ხევსურებში ამბობდნენ: « რუსები იმიტომ მოვიყვანეთ ჩვენში, რომ მშვიდობიანობა დაეცვათ; ამით კი ხელ ომი და დავიადრება აქვთ ». მაშინ ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ გადასწყვიტა ახალგაზრდები ძალით შეეგრძობინა. იმ. ს. კი არ ჰკითხულა, ესა თუ ის ახალგაზრდა გასაწყვეცი იყო თუ არა. ხევსურებმა იწყინეს, მოხელეთ წინააღმდეგობა გაუჩიეს და ბოქაული თავის ჩაფრებით ხევსურეთიდან გააძევეს. ბევრნი ჩამოვიდნენ ტფილისში და საჩივარი წარუდგინეს უმაღლეს მთავრობას — მოხელეებმა ვინც გასაწყვეცი იყო, ვერაფერი მოუხერხეს და სხვებს უბირობდნენ წაყვანას. ამასობაში ადმინისტრაციამ მეორე ბოქაული გაგზავნა ხევსურეთში და თან მრავალი ჩაფრები გააყვალა; ამით მოახსრეს იქ ჩასვლა, მაგრამ ამ დროს დიდი თვლივც მოვიდა და ხევსურეთში გადასავალი გზა შეუჭრა: ბოქაული ჩაფრებით იქ მოემწყვდა და გასაფხულამდის უკან ვეღარ დაბრუნდებოდა. მთავრობა ამასთანავე მიძღობს — აღელვებულმა ხალხმა ხელ არ ამოხსრავებდა გაგზავნილი ჩაფრებით. ამნაირად ხევსურეთში ვერ მოხერხდა წელს ჯარისკაცთა მოკრება.

საქართველოს დანარჩენ ნაწილებში თუმცა ამკარა წინააღმდეგობა არ გაუჩვენათ, მაგრამ საკმაოდ რიცხვი ვერსად მოაგროვეს: ბევრი ახალგაზრდა არ გამოცხადდა და ადმინისტრაცია გაფაციცებით ეძებს მიძალულთ.

ახე გათავდა ჩვენში წელს რეკრუტების განწვევის საქმე. ესენი ომში არ მიჰყავთ. ხალხმა ეს იცის, მაგრამ მიუხედავად ამისა, მთავრობას ეწინააღმდეგება. აქედან ადვილად მიჰხვდებით, რა ამბები მოხდება ჩვენში, როცა მდებლიანობას გამოაცხადებენ! მთავრობა დარწმუნებულია, რომ დიდ წინააღმდეგობას გაუჩვენებს და ამიტომ არც კი ჩქარობს ჩვენში მდებლიანობის დაწყებას.

ს ი ნ ლ ი კ ა ლ ი ჯ მ ი

ახალი მიმართულება მუშათა მოძრაობაში (1)

„სინდიკალისტი“ ნიშნავს სინდიკალურ მოძრაობის მომხრეს. მაგრამ ბოლო დროს ამ სიტყვის მსდლდრ ეტიმოლოგიური განმარტება აღარავის აკმაყოფილებს და „სინდიკალისტი“ ესლა უფრო ფართოდ მინაარსობა მოთავსებული. სინდიკალისტი აღნიშნავს ერთ განსაზღვრულ მოძებნებს მუშათა მოძრაობის ისტორიისა, იმ მოძებნებს, როდესაც მუშებმა დაჰკარგეს რწმენა, როგორც უსუნაგს და მასივით ძალთა, ისე რწმენა თვით სახელმწიფოში და მასივით მდგრად სახელმწიფოდ პოლიტიკურ პარტიასა. ეს სწორედ ის მოძებნებია მუშათა მოძრაობის ისტორიაში, როდესაც მუშამ შეიგნა, რომ მის მდგრადობის წვრილმან გაუმჯობესებებს საქმე და განსაკუთრებით მის იდეალს განხორციელებს მდგრადი ოქმებზე თვით მისი, მუშის, შეგნებულ მოძრაობისა და მოქმედებისა.

ამნაირად განმარტებული სინდიკალისტი ამა თუ იმ კერძოდ ამიანის მოვლილი კი არ არის, არამედ შედეგია ხანგრძლივ და ისტორიულ მწარე გამოცდილებისა. სინდიკალისტი უფრო მუშათა მოძრაობისა ერთ განსაზღვრულ ისტორიულ მოძებნებში. ხოლო ეს უფრო მუშათათვის კერძოდ პირს კი არ შეუქმნავს და ძალიან არ მოუხვევია თავსუფ, არამედ თვით ისტორიულმა პირობებმა აიძულა მუშა ხალხი აგრძელოს სწორედ ეს უფრო მდგრადობისა, რადგან ეს უფრო შეესაბამება მის მიხსრავებათა და საჭიროა როგორც მის თანამედროვე მოვლამთაგანის გასაუმჯობესებლად, ისე იმ მიხსრავებათა და იდეათა განსახორციელებლად, რომლებიც

(1) წაკითხული იყო ქართველ რევოლუციონერთა პირველ კონფერენციასზე.

მან დაისახა და რომლებიც არის დიდი იდეალი პიროვნების სრულ პოლიტიკურ და გეოლოგიურ თავისუფლებისა.

ჩვენ ვსთქვით, რომ ის უფრო მუშათა მოძრაობისა, სარევილუციო სინდიკალისტი რომ ვუწოდებთ, შემუშავდა ისტორიულად და შედეგია ისტორიულ გამოცდილებისა. რამდენიმე ფაქტი, მუშათა მოძრაობიდან აღებული, ამ წინადადებას სიმართლეს დაავსებენ.

ავიღოთ, მაგალითად, „საერთაშორისო მუშათა კავშირი“ (L'association internationale des travailleurs). ინტერნაციონალიზმის დასაწყისიდანვე ორი მიმართულება იქნეს თავსუფრთის მხრივ სხვანაირი მარქსისტები, რომლებიც თავისუფლად არ არიან ბურჟუაზიულ პოლიტიკურ-გეოლოგიურ დოქტრინათა და აგრეთვე 1848 წლის ბურჟუა-დემოკრატ-პოლიტიკურ მოღვაწეთა გავლენისგან. ესენი სცილობდნენ არ გამოეშვათ მუშათა კლასი დემოკრატისთვის ფარგლებიდან. ე. ი. მუშათა კლასი წაყვანათ სოციალისტის იდეალისაგან ბურჟუაზიულ-დემოკრატულ გზით: საყვავლათად საარჩევნო უფლებისა და მუშათა განხორციელების საშუალებები. ერთი სიტყვით, მარქსისტები მოქმედებდნენ ერთ, 1848 წლის, გამოჩენილ მოღვაწის, ლედრის-როლესის, უფროსის თანხმად: „პოლიტიკის საშუალებით სოციალურ ცვლილებების მოხდენა“. მეორე ტენდენცია ინტერნაციონალისა, რომელიც ნათლად იყო გამოხატული ბაკუნინის მიერ, და რომელსაც მოხდენა აუარებელი უმეტესობა ლათინთა ქვეყნების მუშათა წარმომადგენლებისა, სარჩულად იდებდა ისტორიასა და წარსულ რევოლუციასა გამოცდილებათ; ბაკუნისებრმა იცოდნენ, რომ 1789, 1830 და 1848 წლების რევოლუციებმა ვერ განახორციელეს მუშათა მიხსრავებანი და იმედევი სწორედ იმით, რომ ეს რევოლუციები დემოკრატულ ფარგლებს ვერ გასცილდნენ; დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ დემოკრატულ საშუალებით არ შეიძლებოდა გადწყვიტილიყო სოციალისტის მთავარი ვითნაც, გადაწყვეტილიყო თანამედროვე გეოლოგიური კონფლიქტი, და ამიტომ მათი ტენდენცია იმამო გამოხატებოდა, რომ მუშათა კლასი უნდა დარჩენილიყო სარევილუციო წინადაგნით და არსებულ ბურჟუაზულ რეჟიმის წინააღმდეგ ერთადერთი ტაქტიკა უნდა ჰქონოდა — ტაქტიკა დამხობა-დანგრევისა და განადგურებისა.

ამ მიზნითავე უთანხმოებას თვით სოციალისტებისა იარაღების მხრივ დაემატა უთანხმოება სარევილუციო ვითნაცებში, — ვინაიდან ბაკუნინისებრნი უფრო რადიკალის მიმხრენი იყვნენ, ხოლო მარქსისტები კი გერმანულ-რუსული მოძრაობა იყო და და ესლავ არის. ამ უთანხმოებამ ინტერნაციონალი მუშაზე გაჰყო, რომელსაც უკანასკნელად მარქსისტების ჭდრებისა, ინტერნაციონალისა და გაიკვრებისა წყალობით მოვიღო ბოლო 1872 წელს, ჰააგის კონგრესსზედ.

ინტერნაციონალი მოკვდა, მაგრამ ის ორი მიმართულება, ინტერნაციონალის დასაწყისშივე რომ იხსნებოდა, მთელ მოვლელ სოციალისტში ფართო. ინტერნაციონალის სხვა და სხვა შემადგენელი ნაწილები სამ პარტიად დაიყო: სოციალ-დემოკრატები, ანარქისტები და განვალკვავებულად ორსავე პარტიისგან — მუშათა ამხანაგობანი, ე. ი. სინდიკატები, ახე კვრებობრები. მიუხედავად ამ განუთქობებისა და სამ პარტიის შედგენისა, ამ პარტიათა შორის მუშავი ბრძოლა და წინააღმდეგობა თავდაპირველად არ არსებობდა. წელიწადში, ან ორ წელიწადში ერთხელ ყველანი ერთად იკრიბებოდნენ საერთაშორისო სოციალისტურ კონგრესებზე და ერთად მჭობდნენ მუშათა კლასის ინტერესებსა და მის იდეალებზე.

შემდეგ კი ს. -დემოკრატებმა პირველ 2 ორგანიზაციათადმი სამხიელი მტრული განწყობილება გამოიჩინა. მოიწადინა მთლად მიზიანად ამოეგდო ანარქისტული ელემენტი მუშათა მოძრაობიდან. ანარქისტებს იხე ვუყურობდა, როგორც თავისი დემოკრატული მტრის; ანარქისტების ამოკვების შემდეგ უნდოდა დაუმრავლებლივ ჩაეგდო ხელში მუშათა მთელი მოძრაობა. ამ ორ ორგანიზაციათა წინააღმდეგ ს. -დ. -თ სხვა და სხვანაირად იბრძოდა. ანარქისტებს ყოველ ნაბიჯზედ ჩირქსა სხვებდა და ცილსა სწამებდა. იმ ორგანიზაციებში, სადაც ს. -დ. -თ უმრავლესობა შეადგენდა, ანარქისტებს სიგებდნენ ისეთისავე სისასტიკით და ენატიონით, როგორც საუკუნის კატოლიკები მწკალელებსა სიგებდნენ. ხოლო სინდიკატებს კი, რომლებიც ს. -დ. -ებს არ უფრთხილდნენ, რეაქციის ბურჟუა აგზავნიდნენ პრეტენდენტების იარაღად და ძველის რეჟიმის მომხრედ. მაგრამ ს. -დ. -თა გაიკვრება ორ სხენიულ ორგანიზაციათა მიმართ თავლახინოდ გასდა განსაკუთრებით იმ ხანებში, რომელიც ანარქისტის ისტორიამ ტერორისთვის გერმანულად არის ცნობილი. სწორედ იმ დროს, როცა ანარქისტები დევნილ იყვნენ ყოველ მხრით, როცა ბურჟუაზია არ იბრძობდა

არც ცდებია და არც მკვილხანარქისტების, როდესაც პარიზის ერთ მოქალაქეზე, რომელსაც ბევრი ცინიკური და საინჟინო რამ ახსვავს, ვილიოტისა იყო ამართული ანარქისტებისათვის, სწორედ იმ დროს. როდესაც ბურჟუაზიულ რეჟიმისა და ანარქისტების შორის ბრძოლაში ბუმიერსული სახაითი მივიღო, ს.-დ.—ტია ბურჟუაზიის პოლიციასთან ერთად წამყვილ პოლიციურ ჯარსმოდგენებით ებრძოდა ანარქისტებს...

მართალია, ს.-დ.—ნი ძალიან სცდილობდნენ ანარქისტებში მუშა ხალხის თვალში დაემცირებინათ. მაგრამ ამ უკანასკნელშია მაინც მთავარი ყურადღება ანარქისტების ქადაგებას, და ანარქისტთა თავგანწირულობის მებრძოლობის იხე ვი არ მღებუჯან, როდესაც მათ ს.-დ.—ია ჰსატავდა, არამედ წამყვილ თვალდევნილ მოღვაწეებზე, მუშათა ქადაგებზე, როდესაც ამას მძიმეობს თვით მუშაობის შრომის ბირჟებისა (Bourses du travail) საფრანგეთში, — მუშათა უდიდეს და უძლიერეს ორგანიზაციებისა — ფერსანდ პელლეტიე. რაც უფრო უახლოვდებიდნენ ანარქისტები წმინდა მუშათა ორგანიზაციებს, მით უფრო მკვიდრდებოდა სოციალ-დემოკრატიული მუშის ანარქისტებისადმი, ს.-დ.—ია მით უფრო გესლიან ნაღველს ანთსვენდა. არც ერთ მუშათა კრებაზე, არც ერთ მუშათა ორგანიზაციაში მუშისთვის არ უშვებდა, რომ ჩირქი არ მღებუჯან ანარქისტებისათვის, ცილი არ დაეწამებინა და ამით არ მღებუჯან ანარქისტთა მიმართ მუშათა ნდობა გაეკარწყლებინა.

საინტერესოა გავითვალისწინოთ, თუ როგორ შეიძლება თვით სოციალისტთა სოც.-დემოკრატიული სკოლაში. იყო დრო, როდესაც ს.-დემოკრატებმა მართლა სარეგულაციო პარტიას წარმოადგინდნენ. მაგრამ იმის წყალობით, რომ მათ ნამდვილი საეკონომიკური სოციალისტური პროგრამა შესვალეს ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ და ლეგალურ პროგრამად, რეგულაციონერთა შავივარდ „მინიმუმის“ მძიმრე პარტიად უნდა დაეცნენ, რადგან აღიარეს, რომ ესაა პოლიტიკური ბრძოლა იმ ბრძოლის იმ რეფორმათა განსახორციელებლად, რომელნიც შესაძლებელი არიან ბურჟუაზიულ რეჟიმის ფარგლებში, ამით მათ სრულიად უარყვეს თვით პრინციპები სოციალისტური. ამ გარემოებაში სოციალისტურ პარტიის კარგი გაქვდა იმისთანა გლეხურებს, რომელთაც თავის დროსე გასწრწელი გავლენა იქონიეს სოც.-დემოკრატიის მოძრაობაზე. სწორედ პარლამენტარისტული გატაცება სხვის იმ ფაქტს, რომ ს.-დ.—მა დაახლოვა თავი იმ საეკონომიკურ რეჟიმს, რომელსაც იგი ცდებოდა თუ ბევრად აღიარებდა ინტერნაციონალის დროს.

1869 წელს ლიბანესტი, გერმანიის გამეჩენილი ს.-დ.—ტი, აღვხებულ სიტყვებით აღიარებდა, რომ სოციალისტთა თვითნებური ვითსვა ვი არ არის, არამედ ვითსვა ძალისა და ბრძოლისა, — « Le socialisme n'est plus une question de « théorie, mais simplement une question de force qui ne peut « pas être résolue au Parlement, mais dans la rue, sur le « champ de bataille, comme toute autre question de force. « Pour le peuple, aussi bien que pour le prince, c'est la vie-« lence qui dit le dernier mot » (სოციალისტთა უკვე თეორიის ვითსვა აღარ არის, არამედ ვითსვა პირდაპირ ძალისა. ძისი ვადარწყვეტა პარლამენტში ვი არ შეიძლება, არამედ ქუჩაზე, ბრძოლის ველზე, როდესაც ყველა ვითსვა ძალისა. სალხისათვისაც და მეფისათვისაც უკანასკნელი სიტყვა ძალმძიმრებას ეკუთვნის). და მართლაც ლიბანესტი საინჟინოლის ენერჯითა და გლეხის ფრქვევით ებრძოდა ამ საპარლამენტურ ტენდენციას, რომელიც უკვე მაშინ ს.-დ.—თა რაზმებში იხენდა თავს. ლიბანესტის შემდგომეულ აზრს მაინც ბევრი მომხრე ჰყავდა ს.-დ. პარტიამ იმ წინაშე, თუ მთელი პარტიის მდგომარეობა იყო ასეთი, ე. ი. ცდებოდა თუ ბევრად საეკონომიკური, და ეს არა მარტო გერმანიაში გახლდათ, არამედ საფრანგეთშიაც. — როდესაც პირველად გაიხმა ანარქისტთა მიერ ადგილობრივ დინამიკურის გრიალი, ვედი, დამარბივები და ხელმძღვანელი საფრანგეთის ს.-დ. პარტიისა, თავის გაზეთის « Egalité »-ს მე-3 №-ში (1882 წ.) შემდეგსა სწერდა: „ ჩვენ ყუშმარის ვითსვენში ვი არა ვვაქვს ანარქისტებთან უთანხმოება, რადგან მათსათვის „ მათა ვართ ვისმართთ ყველა ის სახარო, რომელსაც „ მეცნიერება ვაძლევს კაცობრიობის განთავისუფლებისა-“ თვის ბრძოლაში “. ცდებოდა ქვევით იგივე ვედი განავრძობს: „ რეჟიმად ვი არა ვართ ჩვენ გამკვიდრნი და შორის-“ მამიებლები 1871 წლის გლეხის გამეჩენილია “. აი რას ამბობდა ამ დროს საკლე პარლამენტარისტებისა და პავლე რეგულაციონერისა, აქ ვი რეგულაციონერის საკლე და პარლამენტარისტების პავლე! — იტალიაში ამ დროს იგივე მდგომარეობა იყო, ამიტომაც ანარქისტები და ს.-დემოკრატები ერთად მოქმედებდნენ.

მაგრამ ს.-დ.—ია გერმანიაში ძალიან მიუბრუნდა ძველ გზას, და ის პარლამენტარისტთა, რომელსაც ისინი ოდესღაც გაიძვერაობისა, სიგრუისა, დალარისა და ბურჟუაზიულ რეჟიმის იარაღად აღიარებდნენ, ერთად-ერთ სახსრად გადაიქცა მსოფლიო პოლიტიკურის განსათავისუფლებლად! მას მიჰბადა საფრანგეთის ს.-დ.—ამ. საფრანგეთის მიჰბაძეს სხვა ქვეყნების პარტიებში, და ამგვარად იუთასავით გაჰყი-დეს სოციალისტთა! ეს „ მექვიდრები და შორის მამიებლები 1871 წლის გლეხის აღმთავრება და მეცნიერება “ მშვიდ ბურჟუა-დემოკრატებად გადაიქცნენ! როდესაც ვიცით, მეცნიერებები და გლეხის აღმთავრებელი 1871 წ. პარლამენტარ არ მიდიდნენ, ბურჟუაზია არ უმტკიცებდნენ, რომ მივიდობიან სახლი ვართ, ყველისთვის დანებრევა არ ვვინდა და თქვენთან საერთო ინტერესები ვვაქვს. 1871 წლის მეცნიერებები და გლეხის აღმთავრებელი მოხისსლე მტერი იყვნენ ბურჟუაზიულ რეჟიმისა, კანონიერ (ლეგალურ) ნიადავსე არ მოქმედებდნენ, პარლამენტის ტაძარში საკვეყლს არ აკვეცდნენ ბურჟუაზიის წინაშე, სოციალისტად არ ასალებდნენ ბურჟუა-დემოკრატიულ რეფორმებს, როდესაც დღეს ყველსავე ამას შვეთა თანამედროვე ს.-დემოკრატი! დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ თანამედროვე ბურჟუაზიული რეჟიმში დამყარებულია უხემავე რეჟიმული ძალაზე, რომ ამ დანებრევისათვის მსოფლიო საეკონომიკური ძალის მსხარებელი რეჟიმისა საჭიროვდ. და ამიტომაც გამდიდრდნენ ქუჩისზე, აგებდნენ ბარიკადებს, და თავიანთ იდეალს განსახორციელებლად იარაღით ხელში იბრძოდნენ და სიხლეთა რწყავდნენ პარიზისა და სხვა ქალაქთა ქუჩებს. ურესვი ს.-დ.—ია დღეს იძახის, რომ 1871 წლის კაცების შემკვიდრნი ვართ! და მის მაგიერ რომ ბურჟუაზიის საწინააღმდეგე ბრძოლაში იარაღი აიხსნ და ვარდ საემ-რად გამძვლა იკადრეს... სამიჯიტრებმა და საწვრილმან დეჟენებმა სხვის, ან და ჟანდარმებად და „ ღრადნახალს-ტვლს “ სეგრეტრებად ბრძანდებიან!

ს.-დემოკრატების მთელი მოქმედება ამ ყამად ისარტება წრით რეფორმათა მოღვაწეობაში, დეჟენების გაღებაში, და რეგულაციონერთა, განსაკუთრებით სინდიკალისტებისა და ანარქისტების, წინააღმდეგ ბრძოლაში! დღეს ისინი არა თუ საეკონომიკური რეჟიმის მიმხრები არა არიან, არამედ ყველა გლეხისათვის და გლეხურულ მომხრეს საეკონომიკური რეჟიმისა აგსადებიან ან უბრალო პოლიტიკურად, ან იხეთ კაცად, რომლის თვალთა-ხედვითი ისარი პოლიტიკურია (1). — იგივე ლიბანესტი, რომელიც გაბედილი რეგულაციონერი იყო, სანამ პარლამენტარისტში გაიტაცებდა, აი რას ამბობს უკვე 1891 წელს: „ თუ ვი ჩვენ აღვიარებთ, „ რომ ძალის უმთავრესი მნიშვნელობა აქვს, ამით ჩვენ ჩვენის მტრების თვალთაში შევხედავთ სავანს. ბისმარკი ძალის კაცი იყო, ყველა სახელმწიფო დაწესებულებანი, მთელი ძალა სახელმწიფოსა მის ხელში იყო, და ჩვენ მას დავუპირდაპირეთ მსოფლიო სხედროვი ძალა. და მერე?.. ჩვენ ვავიარჯვეთ! ჩვენ იარაღი ბისმარკის იარაღზე უკეთესი გამდევა. დროთა ვითარებაში მღე-რემავე ძალამ უნდა დაუთმოს ადგილი სწორივით დაქ-რეობებს, ვარემებათა ძალას. ბისმარკი დამარცხდა და ს.-დ.—ია უძლიერეს პარტიად გადაიქცა გერმანიაში. ყველა „ ეს განა იძახს არ ამტკიცებს, რომ ჩვენი რეჟიმთა ვარგოა?.. როცა რეგულაციონარისტის შესახებ ვლაპარაკებთ, სა-შუალეობა ვი უნდა იყრებოდეს ჩვენს ყურადღებას, არამედ მისანი. უკვე ათასობით განვლეს კადემა მას შემდეგ, რაც ძალა რეჟიმული უაქტრებად გადაიქცა “. ამას ლიბანესტი ამბობდა ერთდროის კონგრესზე. იმავე ჯანერესზე ბეგელი შემდეგ ხართ ამტკიცებდა ლიბანესტის მიერ გამთქმული აზრს: „ სა რეგულაციონერულ რეგულაციონარს ჩვენს დროში საუკეთესო თდეებისა და წარმანების „ გამო, ეს მე უკვე ვსთქვი დრესდენში, და აქაც განვიმე-რებ: ვაკველტენ, როდესაც ბელურებს! სამხედრო და საეკონომიკური რეჟიმის უსრამაზარ განვითარების შემდეგ ჩვენ არ შეგვიძლიან იმედი ვიქვინით განსახორციელოთ ჩვენი იდეალი იმ საშუალებით, რომელსაც წმარბდნენ ბურჟუაზიული პარტიები, მაკ. ბრძოლით ბარიკადებზე, ვინც დიქრებს, რომ შემდგომეულ საშუალებით შეიძ-ლება სოციალისტურ იდეალს განხორციელება, მლიერ სცდებდა, და თან ამტკიცებს, რომ არ იცნობს იმ წრეს, „ რომელშიაც ჩვენა ვცნობდრბთ “.

ახე რომ, როდესაც ვხედავთ, ბეგელი საეკონომიკური ბრძოლას, ბარიკადების აგებას ბურჟუაზიულ საშუალებად

ის. წინაბიტყვაობა გაუვის: « Le Marxisme et son critique » Bernstein-ისა,

აგსადებს, და ნეტა იცოდეთ, რას იძლევა ნაცვლად! „ჩვენი განწყობილება სახელმწიფოსა და საზოგადოებისადმი, — ამბობს იგი, — ჩვენი წინამძღვრედ პარტიათა განწყობილებისაგან ირჩევა. და ისე, როგორც ჩვენი განწყობილება სხვენებულ დაწესებულებათადაც განიხილება სხვენიდან სიასლით, ასევე ის სახსარით, რომლითაც ჩვენ ვვირბა“ ჩვენი იდეალი გავსარწმუნოებდა, სიასლითავე უნდა განიხილებოდეს სხვენიდანაც“. აი ეს „სიასლის“ მყვარული და მოთაყვანე მარტვი ამგვარ სახსრად აღიარებს პარლამენტარისმს, სწორედ იმ პარლამენტარისმს, რომელიც რამდენიმე საუკუნეა, რაც არსებობს, რომელიც ინგლისში მე-XVII საუკუნის პირველ ნახევარში იყო შემოღებული და საფრანგეთში კი დიდმა რევოლუციამ დაამკვიდრა; იმ პარლამენტარისმს, რომელიც კლასიკური ფორმის კაპიტალიზმის პოლიტიკურ წყობილებისა, რომელიც ბურჟუაზიამ წარმოქმნა და განახორციელა! ყველაგან, სადაც კი არსებობს პარლამენტარისმი, ის შემოღებული იყო ახლად გამოღვივებულ და გამოღვივებულ ბურჟუაზულ დემოკრატიის მიერ.

პარლამენტარისმი შეიძლება მხოლოდ ის მნიშვნელობა ჰქონდეს, რომ იგი მართლაც ხელდასხვავს პარლამენტარული მხარის ძალას კონსტიტუციონალურ მონარქიებში და ადვილდება კლასთა დიდებულებისაგანის საქმეს; მაგრამ სოციალურ ვითარების გადაწყვეტაში არ თუ არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, სამინდელ მავნე რამე წარმოადგენს. ყოველი განსუთქობა, წყევლა-გლეჯა მუშათა მღრის, დაჯიჯივება სოციალისტურ პრინციპისა, მუშათა იდეალისა, დემოკრატიისმი, სინიდიისი წინაშე ვაჭრობა, დაჯიჯივება სარევოლუციო რაქტივისა, მის ადვილდებდ პრინციპად მეწვრილმანების აღიარება, — ყოველივე ეს ს. დემოკრატიის მხრივ სწორედ პარლამენტარისმის ზედგავლენით აისხნება.

გასაკვირველი არ არის, რომ ს. დ. პარტია, რომელმაც პარლამენტარისმი ერთადერთ მხსნელ სამუალებად აღიარა, „წესიერების“ პარტიად გაიქცა (Le parti de l'ordre). თითქმის ლიბერალური ერთ რეფორმისმი, რომელიც წაიკითხა მან ავსტრიაში, და რომელიც შემდგომი დამეჭვილი იყო ავსტრიულ გაზეთში: Die Zeit (№ 36, 37), აღიარებდა, რომ ს. დემოკრატია ამ ყამად არის პარტია წესიერებისა. იქცა არ არის, რომ პარტია წესიერებისა ვერ იქმნება იმავე დროს სარევოლუციო პარტია. რევოლუციონერებს ჰხურსთ თანამედროვე წესიერების დანგრევა წესიერების დაუღრვევლად ყოველად შეუძლებელია. პირველი ვალდებულება ყოველ შეგნებულ რევოლუციონერისა არის სწორედ დანგრევა ამ წესიერებისა. ჩვენ თანამედროვე „წესიერება“; რომ გვკვლავს. თანამედროვე წესიერება — წესიერებაა მონღობისა, დამცირებისა, ღვრებისა და მარცხა-გლეჯისა. ჩვენ გვირბა დავაწყაროთ წესიერება წესიერება, რომ მის ადვილდებ დავაწყაროთ წესიერება მძობისა, ერთობისა, თავისუფლებისა და თანასწორობისა. სოლო ის, ვინც ამბობს — წესიერებას ვამსობდ, მაგრამ, დამძობული და დამძობველი არ არის, არა თუ ჩვენგან აღნიშნულ მეორე წესიერების გამეფებას არ ემსახურება, არამედ პირიქით, მის განხორციელებას ხელს უშლის, და ამიტომ ის არა თუ რევოლუციონერი არ არის, არამედ რეაქციის ყურმეჭვილი მონა!

ფრანგი ს. დემოკრატები ვერმანელებს არ ჩამოუვარდებიან გაიძვერებასა და სოციალისმის უარ-ყოფასა და დალატში. საფრანგეთის ს. დემოკრატები სწორედ იმ დღს, როდესაც ქვეყანას სჭირდებოდა უმეტესი სარევოლუციო ძალა, როდესაც მთელი რეაქცია გამოსულიყო ქუჩასზე და როდესაც სამკვდრ-სახიზღრსლდ ბრძოლა მოვალეობა იყო ყოველ რევოლუციონერისა, ურცხვად გაიძახდა: ჩვენ წესიერების პარტია ვართ! ეს იყო დრეიუხის პრინციპის დღის...

ს. დემოკრატიაში საფრანგეთში ვერმანელებს ვიდევან წინ გაუსწრო. მამათმთავარმა საფრანგეთის ს. დემოკრატმა, კიჟელ გემად, 1896 წელს შემდგევის სიტყვით აღუსხნა პარლამენტარისმი მნიშვნელობა. „ერთობლივად იყავით, — განაცხადა მან, მიმართა რა ბურჟუაზიას. — ერთ მშვენიერ დღეს რომ სოციალისმი განსტეხს, თქვენ ვეღარაფერი ვეღარ დაგიჭვრავსთ ინდივიდუალურ ძალდატანებისაგან და კერძო მშვენიერებისაგან. ჩვენ მუშებს ყოველთვის ვურჩევთ, რომ კოლექტიური განთავისუფლება შედეგი უნდა იყოს პოლიტიკურისა და მხოლოდ პოლიტიკურ მოქმედებისა; და ამიტომ ჩვენ წარმოვადგინთ ფიქრდალთა და მრეწველთა სიღრმისი უფიქრად დამწვევ საზოგადოებას. მით უარესი თქვენთვის, თუ სოციალისტური პროპაგანდა და ორგანიზაცია დრეებით მეჩერდა. თქვენ მამინ პირის პირ შეგვდებით მეგობრებულ სახიზრვეთილებას და

„ თქვენდამი ზიხლს, რომელიც ერთბაშად იფეთქებს“. აი რას ამბობს გედი, რომელმაც ახალ (!) სამუალების მთელი დიადი მნიშვნელობა შეიგნა, მნიშვნელობა, რომელსევე წემდელ ბებელი ლაპარაკობდა; ის გედი, რომელიც ცენტლის აღმართებულთა და მუდინამიტეთა შემკვიდრედ აღიარებდა თავის თავს და თავის ამსნაგებს 1882 წ. ! კანა ყოველივე ეს საკმარისად არ ამტკიცებს, თუ რა ანტირევოლუციონერი გავლენა აქვს პარლამენტარისმის სოციალისმსზე?..

ჩვენა ვსუვდავთ, თუ როგორ სახისლად დასვენამდის მივიდნენ ს. დემოკრატები პარლამენტარისმის წყალობით. ჩვენ უკვე ვხახვთ, თუ როგორ უკუაგდეს მათ სარევოლუციო რაქტივა ბრძოლისა. ახლა მათ პრინციპისა გადავავლოთ თავი. იმას კი აღარ იკითხავთ, თუ როგორ უნდა იქნეს სოციალისმი?.. ეხლა ს. დემოკრატებისათვის სოციალისმის განხორციელება, მუშათა კლასის განთავისუფლება მხოლოდ თეორიულ მოხსარებას შეადგენს, რომელსაც ს. დემოკრატის პრაქტიკულ მოქმედებასთან საერთოდ არაფერი აქვს. მის პრაქტიკულ პრინციპის მუხლები მხოლოდ ბურჟუაზიონერულ მთხრავილებათაგან შეხდებდა. ინგლისის რადიკალთა პრინციპის მიხედვით ს. დემოკრატები პრინციპს უფრო ფართად და ვრცელად. ს. დემოკრატია იდეის სახეობა იდეისადმიანებით, რომლებიც სოციალისმსზე სმირად ლაპარაკობენ, განსაკუთრებით კარგ სადილის შემდეგ, მაგრამ მისი განხორციელება სხმრადაც არ ვლანდებთ, და იმი კი იდეალისათვის, ბარიკადები და სხვ. — ყველა ეს ომი „ბურჟუაზულ სამუალებად“ დასახეს!.. დღეს ს. დემოკრატია მართლაც „წესიერების“ პარტიაა.

ამგვარი გვოლუცია განვლდ სოციალ-დემოკრატიაში, ე. ი. ერთმა იმ სამ პარტიათაგანმა, რომელნიც მემდინარეებენ ინტერნაციონალიდან.

II.

შემდინათქვამი ბევრად თუ ცოტად გვიჩვენებს, თუ რატომ დაიბნა აწრი მუშათა მღრის ცალკე გამოყოფისა და ახალ სარევოლუციო, მუშათა შრდის პარტიის „დაარსებისა. მუშები უფრო და უფრო ნათლად ჰხედავდნენ, რომ ს. დემოკრატიაში მოქმედება და მინაწილების მიღება მათ მხოლოდ იმედების გაუცრუება და შრდის პარტიის დეგნაციისაგან შეიქცნა, და აწვი შეეძობოდა, რომ ს. დემოკრატია სხვა რამე ნაყოფი გამოეღო. მართლაც, ბოლოს ს. დემოკრატია რამდენსამე პარტიად გაიყო და პარტი-პარტა ორგანიზაციებად დაყოფიდა დაყოფიდაც სემ საზღვარი არა ჰქონდა. მუშები კარგად ხედავდნენ, რომ პარტი-პარტა ორგანიზაციებად დაყოფა, ფრაქციათა მღრის მენ-ჩემობა და ბრძოლა მხოლოდ ძალას აკლებდა მათს მოქმედებას და სარევოლუციო ბრძოლას ამცირებდა. ყველა გრძობდა, რომ ამგვარად საქმის წაყვანა დიდხანს აღარ შეიძლებოდა, ყველა საჭიროდ ხვდებოდა ერთ ნიადაგის გამოწმნას, რომელსევე ყველა მუშები შეერთდებოდნენ თავიანთ საერთო ინტერესების დახვეწლად და იდეალის განსარწმუნოებლად. ყველა ხვდებოდა აგრეთვე აუცილებელ პირობად, რომ ხანამ მუშათა მძობობა არ განთავისუფლებდებოდა ს. დემოკრატთა მშრუნველობისაგან. რომელიც უხარვეზოდ ჰქვლანგათა პრინციპარტიის ენერჯიას, მუდამ გზა-კვალს უბნედა მას, მისწან ავიწყობინებდა და სოციალისმის მაგიერ ღმრტუნისებულ სამუალებით რეფორმისმს მისდევდა, — ხანამ ამ მშრუნველობისგან არ განთავისუფლებდებოდა მუშათა კლასი, ნამდვილ მუშათა პარტიის დაარსება საფრანგეთში ყოველ შემდგომი იყო — ვიძეოვრებთ, ყველასათვის საგრძნობელი იყო აუცილებელი საჭიროება საფრანგეთში მუშათა სარევოლუციო პარტიის შექმნისა, ყველასათვის გნადი იყო, რომ ძალა და გავლენა რომ ჰქონდოდა საზოგადოებრივ მოვლენებზე, ამისათვის საჭირო იყო, რომ მუშათა პარტია არ ყოფილიყო დაწესილი და დაფარული, არამედ მძლავრი და სოლიდარული ორგანიზაცია. ერთიც და მეორეც შემდგომი იყო, რადგან ს. დემოკრატები ჰქვლანგათ სარევოლუციო სოციალისმის თავიანთ „პრინციპისა მინიმუმით“. და გართ ამისა მუშათა ორგანიზაციებს თავთ-თავიანთგან ეწოდებდნენ. ყველა თავისი პარტია უნდოდა, ყველა „შეფებს“; გედს, ვეგვოს და ლათარებს თავისი საკუთარი პარტია, ბრუნს თავისი, ყორებს კიდევ ცალკე; გედს, დევილი და ლათარე ბრუნს ენრმოდნენ, ბრუნს მათ, ყველანი ყორებს, ყორებს ვათის. ერთ სიტყვით, ეს პარტიები თავიანთ ბარტნიობისათვის იბრძოდნენ, ხალხი კი, როგორც აქლებების ბრძოლაში კლხავი, მუშაში იჭყობებოდა.

(დახასრული იქნება).